

2. ФУНКЦІЇ СИСТЕМИ

При вивченні системи нас, перш за все, цікавлять її функції («що вона робить?»). Тому з функціонального опису починається вивчення системи. Функції системи виявляються в її поведінці: зовнішнє середовище впливає на систему через її входи, а система впливає на зовнішнє середовище через виходи.

Виробничо-економічна система має наступні функції [7]:

1. **Прогнозування** розвитку системи відповідно до зміни потреб та зовнішніх умов: технічних, політичних, соціальних; інвестицій; зміни стосовно матеріальних, фінансових, трудових ресурсів. Прогнозування відбувається на базі екстраполяції, вивчення трендів, регресійних моделей, часових рядів, імітаційного моделювання, опису сценаріїв розвитку в майбутньому.

2. **Розробка планів** – стратегічних (на віддалене майбутнє в 10-50 років); перспективних (планування нововведень на 5-10 років); виробничих (на 1-2 роки); спеціальних (для особливих цілей). При розробці планів визначають цілі, виділяють ресурси, розробляють організаційні структури, визначають процедури досягнення цілей. Плани повинні мати резерви для подолання ризиків (непередбачуваних відхилень від планованого розвитку подій та можливості «адаптуватись» до них, використовуючи ситуаційний план на конкретний варіант господарчої ситуації). Дуже важливим аспектом у виконанні планів є соціальний стан, мотивація і поведінка працівників.

Плани втілюють у життя основні цілі системи.

3. **Управління виконанням робіт** (реалізація рішень): забезпечення ефективності функціонування системи; заміна стратегій на інші залежно від умов на даний момент (ситуаційне планування робіт). Побудувати жорстке дерево цілей для економічних систем практично неможливо. Функція управління полягає або в програмному регулюванні, або в стабілізації суттєвих параметрів системи, чи в адаптації до зміни навколишнього середовища. **Стимулювання** виконання робіт має вигляд адміністративного, економічного та соціально-психологічного впливу.

4. **Інформаційні функції**, які забезпечують накопичення, зберігання та видачу виробничої інформації і виконують роль своєрідного «нервового центру» **обліку і контролю** стану системи.

5. **Організаційні функції**, які пов'язані зі структурою системи й описують зв'язки між компонентами системи, формування функцій і методи взаємодії компонентів. В економічній кібернетичі розглядають структури: послідовні, колові, зіркові, багатозв'язні, ієрархічні та змішані.

6. *Соціально-економічні функції*: вектор прийняття рішень може суттєво залежати від впливу зовнішнього та внутрішнього соціально-економічних станів. Відомо, що соціально-економічні відносини відображають в основному економічні інтереси.